

2010D03477

30 187

**Wijziging van de Wet op het voortgezet
onderwijs ter aanpassing van de profielen in de
tweede fase van het vwo en het havo
(aanpassing profielen tweede fase vwo en havo)**

Verslag van een schriftelijk overleg

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Vastgesteld d.d.

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mw. van Bijsterveldt, d.d. 7 december 2009 inzake de evaluatie van het examenprogramma economie voor havo (Kamerstuk 30 187, nr. 50). Bij brief van ... heeft de staatssecretaris deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie,
Arends

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen
2. Reacties economen
3. Evaluatie pilot

II Reactie van de staatssecretaris

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris en de bevindingen van het College voor Examens (CVE, voorheen CEVO) en de SLO¹-evaluatie van de pilot van het nieuwe examenprogramma economie havo. Deze leden vinden het positief dat uit de evaluaties blijkt dat er voldoende zekerheid is omtrent de haalbaarheid, toetsbaarheid en uitvoerbaarheid van het programma. Dat is van belang voor zowel de scholen als de leerlingen. Toch hebben deze leden daarover nog wel enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de evaluatie over het nieuwe examenprogramma economie voor havo. Zij vinden het voor de kwaliteit van het onderwijs van belang dat vernieuwde examenprogramma's niet overladen zijn, dat ze een voldoende moeilijkheidsgraad hebben en dat ze de relevante aspecten van een vak aan bod laten komen. De appreciatie door vakdocenten en opleidingen in het hoger onderwijs vormt een belangrijke indicatie daarvoor.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de uitkomst van de evaluatie onder economen over het centraal examen bij het nieuwe examenprogramma economie voor havo en hun mening over het al dan niet voldoende aanwezig zijn van aspecten van de macro-economie.

2. Reacties economen

De leden van de CDA-fractie constateren dat helaas maar een beperkt aantal economen heeft gereageerd op de vragen van de Centrale Examencommissie Vaststelling Opgaven vwo havo vmbo (voorheen CEVO, nu CVE). Overigens hebben deze leden zich niet eerder zorgen gemaakt over de vraag of in het nieuwe programma voldoende tijd en aandacht zou worden gegeven aan macro-economische aspecten. Zowel de evaluatie van de pilot als de reactie van de economen bevestigen deze leden in die overtuiging. Wel lezen de aan het woord zijnde leden dat de verbinding tussen de verschillende concepten en tussen de concepten en contexten beter kan. Juist in die verbinding worden de macro-economische aspecten zichtbaar. De leden van de CDA-fractie vragen hoe deze verbetering bevorderd wordt.

De leden van de PvdA-fractie constateren dat de economen die hebben gereageerd op de nieuwe examenprogramma's voor economie niet het beeld geven dat macro-economie onvoldoende aan bod zou komen. Toch valt op dat het aantal reacties waarop de evaluatie is gebaseerd, gering is. Is het niet een te beperkte steekproef geworden, zo vragen deze leden. Klopt de bewering van één der respondenten dat «het slechts een enkeling is die roept dat er te weinig macro-economie in het nieuwe programma zou zitten»? De leden vragen in hoeverre en op welke wijze

¹ Stichting leerplanontwikkeling.

nu met de nieuwe examenprogramma's voldoende is geborgd dat leerlingen bij het vak economie leren te doorzien hoe de huidige economische crisis heeft kunnen ontstaan. Kan de staatssecretaris ook toelichten hoe de vereniging van economiedocenten (VECON) oordeelt over de nieuwe examenprogramma's in het algemeen en over de pilots op de 20 scholen in het bijzonder, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie constateren dat slechts vier economen hebben gereageerd op het verzoek om hun mening te geven omtrent het aandeel macro-economische aspecten in het nieuwe programma. Deze leden hebben ook kennisgenomen van de lijst met economen die uitgenodigd waren om hun mening te geven. Het is echter niet duidelijk welke economen uiteindelijk gereageerd hebben. Kan de staatssecretaris zeggen welke vier economen wel gereageerd hebben? Deze leden vragen of de staatssecretaris verder van mening is dat de meningen van vier van de negen economen een representatief beeld geeft van de ideeën van economen over dit onderwerp. Wat heeft de staatssecretaris gedaan om economen te overtuigen van het feit dat hun reactie zeer gewenst was, zo vragen deze leden.

3. Evaluatie pilot

De leden van de CDA-fractie constateren dat het oude economieprogramma nog tussen de oren zit van docenten. Het verbinden van de verschillende concepten, het zoeken naar relevante toepassingsmogelijkheden en het werken met heuristieken in meer open situaties vraagt veel tijd en aandacht, zo concludeert de SLO ook. Daarnaast moeten de examens in de komende jaren nog enkele ontwikkelingslagen doormaken, om zo de kerngedachte van het nieuwe programma te operationaliseren. Deze leden vragen daarom waarom het dan toch verantwoord is om al tot een landelijke introductie voor havo in het schooljaar 2010–2011, dus het komende schooljaar, te komen. In het kader van de pilot is versneld nieuw lesmateriaal ontwikkeld en beschikbaar gesteld op de elektronische leeromgeving (ELO). Is er nu voldoende kwalitatief lesmateriaal beschikbaar, wat het mogelijk maakt om het nieuwe examenprogramma havo per augustus 2010 in te voeren, zo vragen deze leden. De staatssecretaris spreekt ook al over de invoering van het nieuwe programma voor vwo, terwijl daar in de conclusies van de pilot havo niet over wordt gesproken en de vwo-pilot nog moet starten. Kan de staatssecretaris dat toelichten, zo vragen deze leden. Daarnaast vragen zij wanneer er sprake is van «gebleken succes» van de vwo-pilot. Verder vragen zij hoe de staatssecretaris voorkomt dat de introductie voor havo en voor vwo te veel in tijd uiteenlopen.

Uit de evaluatie blijkt (p. 34) dat leerlingen door de economielessen betere beslissingen kunnen nemen die hun eigen huishoudboekje raken, zoals bij de aanschaf van een scooter, sparen en lenen. Dit vinden deze leden van groot belang. Veel mensen, waaronder helaas ook jongeren, komen door slecht financieel beheer in de problemen. Dat baart deze leden grote zorgen, zoals ook reeds uitgesproken in de motie-Uitslag c.s.¹ Bij de evaluatie van programma «Jong geleerd is oud gedaan»² werd door de minister van Financiën geconstateerd dat voor het onderwerp financieel inzicht geen nieuw vak hoeft te komen en dit aan de orde kan komen in bestaande vakken en dat eventueel daarvoor de kerndoelen kunnen worden aangepast. Deze leden zien daartoe vooral mogelijkheden in het economieprogramma. Hoe kan in dat licht uit de ervaringen in de pilot worden geleerd voor de financiële educatie van leerlingen in brede zin, zo vragen deze leden.

De leden van de PvdA-fractie constateren dat op dit moment men in het hoger onderwijs nog niet de behoefte heeft om het profiel economie & maatschappij of het vak economie te hanteren als instroomeis voor

¹ Kamerstuk 32 123 XVII, nr. 10.

² Kamerstuk 29 507, nr. 62.

economische studies. De leden vragen of de staatssecretaris kan melden of daarin verandering gaat komen met de vernieuwde examenprogramma's. Hoe beoordeelt de staatssecretaris het als het profiel economie & maatschappij niet nodig is en niet nodig blijft voor succes in economische studies in het hoger onderwijs, zo vragen de leden.

De leden van de SP-fractie maken zich zorgen over de inhoud van het examenprogramma economie voor havo. Zo wordt er in één van de opgaven verlangd dat leerlingen de effecten van het roken op de gezondheid volledig herleiden naar financiële kosten en baten. Is dit een beperking van economie tot monetarisme? Ook wordt er in het programma uitgegaan van een te beperkt welvaartsbegrip. Is het de staatssecretaris bekend dat President Sarkozy van Frankrijk en de minister van Economische Zaken in Nederland inmiddels uit willen gaan van een breder welvaartsbegrip dan het BBP, zodat milieu, welzijn en leefbaarheid ook aandacht krijgen? Zo ja, welke gevolgen heeft dit voor de inhoud van het examenprogramma met betrekking tot het welvaartsbegrip, zo vragen deze leden. Het programma is gemaakt ver voor de kredietcrisis. Er wordt in de reacties van economen op de eerste pilotexamens economie havo in 2009 opgemerkt dat de beperkte verbinding van de verschillende concepten zich wrekt. Er wordt gesteld dat juist deze verbinding leerlingen in staat stelt om grotere, macro-economische verbanden te ontwaren. Is het juist dat de overkoepelende invalshoek ontbreekt, zo vragen deze leden. De naam van de econoom Keynes komt immers in het programma niet voor, terwijl wereldwijd Keynesiaans beleid wordt gevoerd. Deze leden constateren tot slot dat er geen aandacht is in het examenprogramma voor de rol van het bankwezen, macro-economische ontwikkelingen en de rol van de overheid in en na de kredietcrisis. Zou hier volgens de staatssecretaris niet juist meer aandacht aan besteed moeten worden in het examenprogramma economie, zo vragen deze leden.

II Reactie van de staatssecretaris